

**III ЧАКЫРЫЛЫШ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
КОДАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КЫРЫК ИКЕНЧЕ СЕССИЯ

КАРАР № 1

Кодаш авылы

20 май 2019 ел

**Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районының
«Кодаш авыл жирлеге»
муниципаль берәмлегендә
ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәру
тәртибе турында нигезләмә хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге №131-ФЗ Федераль законның 28 маддәсе, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 22 маддәсе нигезендә һәм «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләрнең муниципаль хокукий актлар проектлары турында фикер алышуда катнашу хокукларын тәмин итү максатларында

Кодаш авыл жирлеге Советы

КАРАР КАБУЛ ИТТЕ:

1. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәру тәртибе турында» нигезләмәне расларга (Кушымта 1).
2. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәру тәртибе турында» 2011 елның 19 ноябрдәге Кодаш авыл жирлеге Советының XV сессиясенә №4 карары үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны жирлек территориясендәге мәгълүмат стендларында халыкка игълан итәргә һәм «Интернет» челтәрендә – Бөгелмә муниципаль районының рәсми порталында урнаштырырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

**Кодаш авыл жирлеге
башлыгы**

Г.А.Хайсарова

Кушымта I

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы
 Кодаш авыл жирлеге Советының
 XLII сессиясенен № 1 карарына
 28 май 2019 ел

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ «КОДАШ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ АЧЫК ТЫҢЛАУЛАР ОЕШТЫРУ ҺӘМ ҮТКӘРҮ ТӘРТИБЕ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибен билгели (алга таба - ачык тыңлаулар).

1.2. Халык алдында тыңлаулар Кодаш авыл жирлеге Советы, Кодаш авыл жирлеге Башлыгы тарафыннан муниципаль берәмлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәләше турындагы хисап проекты, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен үткәрелә.

1.3. Гражданныр тыңлауларны үткәрү инициативасын инициатив төркем аша гамәлгә ашыра, ул жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге халкы арасыннан формалаша.

2. Халык тыңлауларының билгеләнеше

2.1. Халык алдында тыңлаулар халык, Кодаш авыл жирлеге Советы, Кодаш авыл жирлеге Башлыгы инициативасы белән үткәрелә.

Кодаш авыл жирлеге Советы яки халык инициативасы буенча үткәрелә торган халык алдында тыңлаулар Кодаш авыл жирлеге Советы тарафыннан, ә Кодаш авыл жирлеге Башлыгы инициативасы белән үткәрелүчесе - Кодаш жирлеге Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

2.2. Халык тыңлауларына чыгарга тиеш:

1) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү муниципаль хокукый акты проекты, Уставка үзгәрешләр бары тик Уставта беркетелгән жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш;

2) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты проекты һәм аның үтәләше турында хисап;

3) «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген үзгәртеп кору турында мәсьәләләр;

4) муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты.

2.3. Ачык тыңлаулар үткәру турындагы карар, законнарда һәм әлеге Нигезләмәдә каралган очраклардан тыш, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап проекты, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә, тиешле орган яисә муниципаль берәмлекнең вазыйфайзаты тарафыннан муниципаль берәмлек Уставы проекты каралганчыга кадәр, 7 көннән дә соңга калмыйча, кабул ителергә тиеш.

2.4. Ачык тыңлаулар үткәру турындагы карар, гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәләләрне күрсәтеп, муниципаль берәмлек Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турында мәсьәләләр буенча ачык тыңлаулар уздыру урынын һәм вакытын күрсәтеп, законнарда һәм әлеге Нигезләмәдә каралган очраклардан тыш, 5 көннән дә соңга калмыйча бастырылып чыгарылырга тиеш.

2.5. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, Кодаш авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән әлеге Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук аның фикер алышуында гражданның катнашу тәртибен рәсми игълан итәргә тиеш (2 Кушымта).

2.6. Кодаш авыл жирлеге Советының халык алдында тыңлаулар билгеләү турындагы карарында күрсәтелә:

- 1) ачык тыңлаулар темасы;
- 2) халык тыңлаулары үткәру датасы, вакыты, урыны;
- 3) халык тыңлаулары үткәру буенча махсус төзелгән комиссия яки эш төркеме составы.

3. Ачык тыңлауларны оештыру тәртибе

3.1. Халык тыңлауларын әзерләү һәм үткәру «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнары тарафыннан (алга таба - халык тыңлауларын оештыручы) гамәлгә ашырыла.

3.2. Халык тыңлауларын әзерләү һәм үткәру процессында халык тыңлауларын оештыручы тәэмин итә:

- халык тыңлауларында катнашучыларның башлангыч составын билгели;
- чыгышлар әзерләргә кирәк булган мәсьәләләр исемлеген билгели;
- ачык тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча докладчыларның башлангыч составын билгели;
- ачык тыңлаулар үткәру регламентын билгели;

- халык алдында тыңлаулар өчен чыгарылган муниципаль хокукый акт проекты буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр жыюны гамәлгә ашыра;
- халык тыңлаулары нәтижәләре буенча кирәкле белешмә материаллар, йомгаклау документлары проектларын эзерли;
- ачык тыңлаулар беркетмәсен алып баруны тәмин итә;
- халык тыңлаулары нәтижәләре буенча тәкъдимнәр эзерләүне оештыра;
- халык тыңлаулары нәтижәләре буенча бәяләмәне халыкка житкерүне тәмин итә.

3.3. «Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге халкы халык алдында тыңлаулар үткәрү турындагы карар игълан ителгән көннән алып, аларны үткәрү көненә кадәр, Кодаш авыл жирлегә башлыгына халык тыңлауларына чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль хокукый актың ачык тыңлауларына чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Кодаш авыл жирлегә Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр халык тыңлауларында катнашучыларның мәгълүматларына житкерелә.

4. Ачык тыңлауларда катнашучылар

4.1. Жәмәгать тыңлауларында катнашырга чакырыла ала:

- депутатлар;
- дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкилләре;
- эшчәнлекләре фикер алышына торган тема белән бәйлә булган оешма, предприятие, учреждение житәкчеләре яки вәкилләре;
- экспертлар;
- сәяси партияләрнең төбәк һәм жирле бүлекләре, ижтимагый берләшмәләр вәкилләре;
- массакуләм мәгълүмат чаралары;
- «Кодаш авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә яшәүче гражданныр.

4.2. Халык тыңлауларында үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен чыгыш ясау хокукы белән, халык тыңлауларын оештыручыга, ачык тыңлаулар үткәрү көненә кадәр 3 көннән дә соңга калмыйча, язма гаризалар биргән гражданныр катнаша.

5. Ачык тыңлаулар үткәрү тәртибе

5.1. Ачык тыңлаулар утырышлар формасында үткәрелә.

5.2. Ачык тыңлауларда рәислек итүче жирлек Башлыгы булырга мөмкин.

5.3. Ачык тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул катнашучыларга ачык тыңлаулар темасы, ачык тыңлаулар үткәрү тәртибе турында хәбәр итә.

5.4. Рәислек итүче ачык тыңлаулар алып бара һәм көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу тәртибен күзәтә.

5.5. Рәислек итүче чират тәртибендә төп докладчыга (өстәмә докладчыга), шулай ук чыгыш ясарга теләк белдергән башка ачык тыңлауларда катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә.

5.6. Чыгышның вакыты, чыгыш ясаучылар саныннан һәм халык тыңлаулары үткөрү өчен билгеләнгән вакытлардан чыгып, рәислек итүче тарафыннан билгеләнә.

Рәислек итүче чыгыш ясаучылар санына карап, халык тыңлауларында катнашучыларның чыгыш вакытын чикләргә хокуклы.

5.7. Рәислек итүче ачык тыңлауларда тәнәфес игълан итәргә хокуклы.

5.8. Ачык тыңлауларда катнашучының чыгышы тәмамланганнан соң яки чыгыш ясау өчен бирелгән вакыт узгач, рәислек итүче ачык тыңлауларның башка катнашучыларына чыгыш ясаучының позициясе һәм (яки) аргументлары буенча төгәлләштерүче сораулар бирү һәм сорауларга җаваплар өчен өстәмә вакыт бирү мөмкинлеге бирә.

5.9. Сораулар язмача да, телдән дә бирелергә мөмкин.

5.10. Ачык тыңлауларда катнашучыларның чыгышлары тәмамлангач, рәислек итүче, кирәк булганда, халык тыңлаулары барышында әйтелгән тәкъдимнәрне ачыклау өчен комиссия яки эшче төркем әгъзаларына сүз бирергә мөмкин.

5.11. Ачык тыңлаулар үткәргәндә тәртип саклау ачык тыңлауларда катнашу өчен мәжбүри шарт булып тора.

5.12. Халык тыңлауларында катнашучылар халык тыңлауларының барышына тыкшынырга, аларны өзәргә һәм аларны үткөрүгә комачауларга хокуклы түгел. Халык тыңлауларында катнашучылар тарафыннан үткөрү тәртибен бозу очрагында, эшче төркем рәисе ачык тыңлаулар үткөрү урыныннан китүне таләп итәргә хокуклы.

6. Ачык тыңлаулар нәтижәләрен рәсмиләштерү

6.1. Ачык тыңлаулар вакытында беркетмә алып барыла. Ачык тыңлаулар беркетмәсендә ачык тыңлаулар үткөрүнең датасы һәм урыны, ачык тыңлауларда катнашучылар саны, Рәиснең, Секретаренен һәм комиссиянең башка әгъзаларының фамилияләре, докладчының (өстәмә докладчы) һәм башка ачык тыңлауларда катнашучыларның исемнәре, докладының кыскача эчтәлегенә яки чыгышының кыскача эчтәлегенә, башка шартлары чагылдырыла. Ачык тыңлауларда катнашучыларның барлык кисәтүләре һәм тәкъдимнәре секретариатка язма формада бирелә һәм ачык тыңлаулар беркетмәсенә теркәлә.

Йомгаклау протоколында түбәндәге нигезләмәләр булырга тиеш:

1) кәргән тәкъдимнәрнең гомуми саны;

3) ачык тыңлауларга чыгарылган, әмма аларга кабул ителмәгән мәсьәләләр;

4) халык тыңлауларында кабул ителгән мәсьәләләр.

6.2. Ачык тыңлаулар беркетмәсе рәислек итүче тарафыннан имзалана һәм аның вәкаләтләре барлык вакыт дәвамында жирлек Советы материалларында саклана, ә бу вакыт узгач муниципаль архивка саклауга тапшырыла. Муниципаль архивта ачык тыңлаулар материалларын саклау вакыты Кодаш авыл жирлегенә Советы тарафыннан билгеләнә һәм ул дүрт елдан да ким була алмый.

6.3. Халык тыңлауларының нәтижәләре ачык тыңлаулар үткәргәннән соң, 5 көннән дә соңга калмыйча, игълан ителергә тиеш.

6.4. Муниципаль берәмлек Уставы проекты, әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, авыл жирлегенә бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап проекты,

муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясе проектын, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләрне караучы Кодаш авыл җирлеге Советы сессиясендә комиссия яки эшче төркем рәисе депутатларга комиссия эше турында, үткәрелгән ачык тыңлаулар нәтижеләре турында доклад бирә һәм йомгаклау беркетмәсен тәкъдим итә.

**ХАЛЫК АЛДЫНДА ТЫҢЛАУЛАР ВАКЫТЫНДА МУНИЦИПАЛЬ
ХОКУКЫЙ АКТЛАР ПРОЕКТЛАРЫНА ГРАЖДАННАРНЫҢ
ТӘКЪДИМНӘРЕН ИСӘПКӘ АЛУ ТӘРТИБЕ ҺӘМ «КОДАШ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ГРАЖДАННАРЫНЫҢ
ФИКЕР АЛЫШУДА КАТНАШУЫ**

1. «Кодаш авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге гражданның муниципаль хокукий актлар проектлары буенча тәкъдимнәре Кодаш авыл жирлеге Советына түбәндәге адрес буенча кертелә: 423228, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Кодаш авылы, Таң урамы, 216 йорты, язма рәвештә кушымта итеп бирелә торган үрнәктәге төзәтмәләр таблицасы формасында:

<i>№ n/n</i>	<i>Пункт, подпункт</i>	<i>Карар проекты тесты</i>	<i>Төзәт- мәләр тексты</i>	<i>Төзәтмәләргә исәпкә алып, проект тексты</i>	<i>Төзәтмә авторы (Ф.И.О., адрес, эш. уку урыны)</i>

Тәкъдимнәр муниципаль хокукий актлар проектларын халыкка игълан иткәннән соң (бастырып чыгару) яки «Интернет» челтәрендә – «Бөгелмә муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә рәсми порталында bugulma.tatar.ru һәм «Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми порталы» интернет-ресурсында урнаштырганнан соң, бер ай дәвамында эш көннәрендә 8.00–17.00 сәгатьләрдә кабул ителә.

2. Чыгыш ясау хокукы белән ачык тыңлауларда катнашу өчен гаризалар чыгыш ясаучыларга түбәндәге адрес буенча шәхсән бирелә: 423228, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Кодаш авылы, Таң урамы, 216 йорты.

Гаризалар ачык тыңлаулар үткәргә кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча, эш көннәрендә 8.00 – 17.00 сәгатьләрдә кабул ителә.

3. Гражданның тәкъдимнәре карау өчен махсус төзелгән комиссиягә яисә муниципаль хокукий актлар проектларына керткән тәкъдимнәргә исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшчә төркемгә тапшырыла.